

2026-04-24

Parlamentarisk kommitté för utveckling av styrdokument, ledning och uppföljning

Styrelsen föreslog plenum i slutet av maj 2024 att en inrätta en sameparlamentarisk kommitté med uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att förbättra de interna styrdokumenten, den praktiska efterlevnaden av dem samt ge förslag på hur processer kan stabiliseras och bli hållbara över tid. Bakgrunden till bildandet var Statskontorets rapport *Självbestämmande på pappret men inte i praktiken?* (Ku2023/01233). Utifrån den rapporten ställde regeringen villkor i regleringsbrevet 2024 att Sametinget ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de förslag som lämnats i Statskontorets rapport. Dessa villkor gäller även för 2026 fram till 1 september då uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet.

Plenum beslutade därefter att tillsätta en sameparlamentarisk kommitté med en (1) ordinarie sametingsledamot från varje sametingsparti och att kommitténs mandatperiod är från 2024-05-28--31 med mandat till och med den 30 november 2025. Oppositionens ledamöter blev utsedda först vid plenumet den 20 februari 2025. Kommitténs mandatperiod har nu förlängts till och med plenum i maj 2026.

Statskontorets rapport

Statskontoret, som publicerade sin rapport 24 november 2023, sammanfattar sina iakttagelser enligt följande:

- Sametinget fullgör till stor del sitt uppdrag inom områdena språk, kultur och information om samiska förhållanden. Men däremot finns det flera brister inom rennärringsområdet. Brister finns i den interna styrningen, otillräckliga resurser och en ökad efterfrågan på Sametingets kunskap och kompetens.
- Samebyar, samiska intresseorganisationer, lokala sameföreningar och de som röstar till Sametinget har ganska lågt förtroende för Sametinget. Särskilt lågt är förtroendet för ledamöterna i Sametingets styrelse och för Sametingets arbete inom rennärringsområdet.
- Sametingets ledning, styrning och uppföljning är inte ändamålsenlig. Därför anser vi att Sametinget inte lever upp till verksamhetskraven i myndighetens instruktion. Styrelsen tar inte sitt fulla ansvar för den interna styrningen och kontrollen. Myndigheten har inte heller genomfört tillräckliga åtgärder för att stärka vare sig styrning eller kontroll. Dessutom brister Sametingets verksamhetsplan, årsredovisning och budgetunderlag i flera avseenden, vilket gör det svårt att bedöma myndighetens resultat, hur de använder sina resurser och vilka resurser som de

behöver. Underlagen fungerar inte heller som strategiska verktyg för styrning och uppföljning på det sätt som de borde.

- En stor del av problemen beror på en otydlig ansvars- och uppgiftsfördelning inom myndigheten samt att plenum, styrelsen och kansliet inte har lyckats komma överens om gemensamma och stabila spelregler för verksamheten.
- Regeringens styrning är inte tillräckligt anpassad till syftet med verksamheten. Regeringens styrning av Sametinget bör bli mer verksamhetsanpassad och ändamålsenlig. Regeringen bör utreda om Sametinget har tillräckligt med resurser för att delta i samhällsplaneringen.
- Regeringen och Sametinget behöver agera samlat för att få till verklig förändring.

Parlamentariska kommitténs uppdrag

1. Utarbeta förslag till nya arbetsordningar och delegationsordningar som tydliggör plenum, presidiet, styrelsen, nämnders, råd och kansliets uppgifter, ärendehantering och beslutsmandat vad gäller olika ärendetyper.
2. Utarbeta förslag på hur samspelet mellan plenum, styrelse och kansli kan förbättras genom tydligare processer vad gäller budget, budgetunderlag och verksamhetsplan.
3. Analysera hur den praktiska efterlevnaden av styrdokument kan förbättras.
4. Ge förslag på hur styrdokument och förslag på processer kan stabiliseras och bli hållbara över tid.
5. Analysera ändamålsenligheterna med dagens nämnder och lämna förslag på vilka nämnder (alt. utskott) som ska inrymmas i Sametingets verksamhet samt sammansättningen av nämnderna.

Genomförande

Tillsammans med en arbetsgrupp från kansliet samt en extern utredare, har kommittén analyserat styrdokument (Sametingsordningen, arbetsordning för styrelsen och nämnder, delegationsordningar samt kanslichefsinstruktionen) och ändringsförslag med konsekvensanalyser har presenterats för politiska bedömningar och beslut senast vid plenum i februari 2026. Kommittén har även analyserat hur samspelet mellan plenum, styrelse och kansli kan förbättras, hur styrdokument och processer kan bli hållbara över tid samt hur uppföljningen kan förbättras så den praktiska efterlevnaden av styrdokument kan förbättras.

Förslag

Det förslag som parlamentariska kommittén nu lägger fram, kan sammanfattas med att arbetsordning för styrelse och nämnder revideras så att den överensstämmer med de förändringar i sametingslagen som trädde i kraft den 1 juli 2019. Förslaget innebär att Sametingsordningen ändras för att göra det möjligt att komplettera arbetsordningen med nämndernas delegationsordning och kanslichefsinstruktion/-delegation till ett nytt sammansatt styrdokument; *Arbetsordning för styrelse, nämnder och kanslichef*. Ändringen är i överensstämmelse med Statskontorets rapport att stärka och tydliggöra plenums roll och

synliggöra skillnaden mellan plenum, myndighetsledning och chefskap över den löpande verksamheten.

Vidare föreslås att Sametinget inför *planeringsdirektiv* från plenum till styrelsen för att förbättra samspelet mellan Sametingets organ, att en *verksamhetscontroller* (redan genomfört) inrättas för att förbättra efterlevnaden av styrdokument, och att politiker och personal ska erbjudas *utbildning och relevanta verktyg* för att säkerställa att dessa har tillräcklig kunskap och utbildning i Sametingets styrdokument, statlig förvaltning och processer för uppföljning.

I och med detta fastställda förslag anser kommittén att den fullgjort sitt uppdrag och att den parlamentariska kommittén därmed kan avslutas.